С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Иван Петров Видолов

относно: Дисертационен труд на тема: „Официалното начало в наказателния процес“
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.6. Право
Научна специалност: Наказателен процес
Докторант: Александрина Пламенова Дончева

1. Актуалност и научна значимост на дисертационния труд

Докторантът Александрина Пламенова Дончева представя за обсъждане пред научно жури, назначено със заповед № 102 от 16.10.2019 г. на директора на Института за държавата и правото дисертационен труд на тема „Официалното начало в наказателния процес“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Дисертационният труд представлява задълбочено научно изследване на проблемите на официалното начало, като основен принцип в наказателния процес и на практическите проблеми при неговото прилагане. Актуалността на темата е очевидна с оглед съвременното състояние на съдебната практика и предизвикателства пред наказателноправната политика, поради което не е нужно да бъде допълнително аргументирана. Необходимо е, обаче да се подчертае актуалността от научна гледна за наказателнопроцесуалната теория. Авторът е разработил научен труд, който разглежда същността на официалното начало, като основен принцип в наказателното производство, анализира съществуващите виждания в правната доктрината относно неговата същност, разкрива неговото проявление и научно прогнозира възможностите за развитие му, и усъвършенстването на процесуалното законодателство, свързано с него. Тези въпроси за първи път са разгледани в

българската юриспруденция, в обем на монографичен труд, почиващ на задълбочено изследване и анализ на съдебната практика и правна теория.

Докторантът достига до научни приноси в областта на наказателния процес, използвайки и доразвивайки съвременните достижения на наказателнопроцесуалната теория и практика. Научната новост и изследователска достоверност на получените резултати и изведените от тях изводи са обезпечени от използвания методически инструментариум, приложен съобразно изследователските и етични стандарти. Техният методически издържан подбор, наред със задълбочения подход и изследователската компетентност на докторантът са осигурили разработването на дисертационно изследване, отговарящи на ЗРАСРБ.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Обемът на представения дисертационен труд е 334 страници печатен текст. В структурно отношение научното изследването се състои от увод, четири глави, заключение, библиографски списък на използваната литература. Библиографията съдържа 135 литературни източника, от които 65 на български автори. Избраната структура и последователността на изложението позволяват разглежданите проблеми да бъде възприети и анализирани, както самостоятелно, така и в тяхната цялост, което прави достъпни и разбираеми тезите на докторанта и подкрепящите ги аргументи.

В увода на дисертационния труд е обоснована актуалността на изследването и са очертани целите, задачите и неговата методология. Те са ясно и правилно формулирани, което безспорно е съдействало за достигане до резултати от дисертационното изследване.

В глава първа, озаглавена „Възникване на принципа на официалното начало“ е направен преглед на съществуващите виждания за същността на принципа на официалното начало, като е анализирано текущото състояние на законодателство, в което липсва изрична нормативна уредба. Наред с това е проследено възникването и историческото развитие на принципа на официалното начало. В направения анализ са разгледани някои основни понятия, свързани с темата на дисертационното изследване. Авторът е разгледал съществуващите разбирания за наказателния процес, в контекста на историческата епоха, като факторно обуславяща детерминанта за появата и

развитие на принципа на официалното начало, с което е разкрил основните черти и е направил разграничения, необходими от методическа гледна точка за последователното изследване на проблематиката в следващите глави.

Глава втора е озаглавена „Официалното начало в системата от принципите на наказателния процес“. Главата от своя страна е разделена на три параграфа. В първи параграф се разглежда същността, съдържанието и наименованието, което се използва, за да се обозначи официалното начало. В тази част, авторът е направил сравнителноправен и исторически анализ, въз основа на които е извел извод, че наименованието на института следва да е служебно начало. Анализирана е правната същност на този принцип и неговото съдържание, за което авторът е използвал последователен методически подход. Във втори параграф са разгледани въпросите, свързани с мястото на официалното начало сред останалите принципи на наказателния процес. Чрез използването на системен подход е разкрито взаимодействието и взаимовръзката между този принцип и останалите, с което е осветена неговата същност. Аргументирано е предложение de lege ferenda официалното начало да бъде самостоятелно уредено в системата от принципи на НПК, чрез въвеждането на нов чл. 13а, озаглавен „Служебно начало”. В параграф трети са разгледани изключенията от официалното начало, като е направено разграничение с т. нар. „частно начало“. В четвъртия параграф са разгледани гаранциите за осигуряването на официалното начало, като те са класифицирани от автора на процесуални и непроцесуални.

Глава трета е озаглавена „Проявления на официалното начало в досъдебна фаза на наказателния процес“. В четири последователни параграфа е разгледан въпроса за прилагането на този принцип при образуване на производството; при разследването; при действията на прокурора след приключване на разследването и при осъществяване на служебен и съдебен контрол над досъдебното производство. На тази база за изведени научнообосновани изводи, разкриващи присъщите черти и съдържание на принципа на официалното начало.

Четвърта глава е наречена „Проявления на официалното начало в съдебната фаза на наказателния процес“. В самостоятелни параграфи е анализирано официалното начало в първоинстанционното производство; възизвното производство; касационното производство и при привеждане на присъдата. В тази част докторантът е успял да разкрие типичното проявление

на принципа, в отделните фази и стадии на наказателния процес, като по този начин в пълнота е разкрил неговото проявление, с оглед на специфичните процесуални задачи, които се решават в наказателното производство.

В заключението на дисертационния труд са обобщени резултатите от проучването и са систематизирани изводите от изследването, като са изведени и препоръки, почиващи на получените резултати.

3. Препоръки и критични бележки

Към представения дисертационен труд може да бъде отправена препоръка, която може да обогати работата, с оглед бъдещето й публикуване. На отделни места в глава трета и четвърта, анализът не е достатъчно задълбочен и аргументиран, макар направените изводи да са приемливи. В тази връзка е необходимо да бъдат въведени допълнително аргументи, които да обосноват тезите на докторанта и така да се засили неговото, авторово „присъствие“, с което да се избегне описателния подход, преобладаващ на места в работата и да се замести от по-задълбочено, научно последователно и аргументирано представяне на разглежданите въпроси.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

Дисертационният труд притежава научни приноси в областта на наказателния процес, което е видно от направената характеристика на неговото съдържание. В автореферата докторанта е посочил 21 научни приноса, които могат да бъдат обобщени в следните основни точки:

- Дисертационното изследване за първи път разглежда в монографичен обем въпросът за официалното начало, въз основа на което са направени аргументирани предложения за усъвършенстване на процесуалната уредба.

- Разкрито е съдържанието, същността на принципа на официалното начало.

- Разгледани и анализирани са въпроси, свързани с мястото му в системата от принципи в наказателния процес, като е направено разграничение между тях.

- Разкрито е типичното проявление на принципа на официалното начало в отделните фази и стадии на наказателното производство.

4. Заключение

Докторантът Александрина Пламенова Дончева притежава задълбочени теоретични познания в областта на наказателния процес и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният дисертационен труд „Официалното начало в наказателния процес“ има качествата на значимо научно изследване.

Представените и аргументирани научни виждания от докторанта не оставят съмнение, че дисертационният труд е резултат на сериозна работа и личен принос в областта на наказателния процес. Научното изследване съдържа задълбочени теоретични обобщения и научни приноси. Те отговарят на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за неговото приложение.

Предвид положителната оценка на представения дисертационен труд и отчитайки сериозния професионален опит на докторанта, с категоричност давам своята положителна оценка и препоръка към научното жури да гласува за придобиване от Александрина Пламенова Дончева на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Наказателен процес”.

Член на научното жури:

доц. д-р Иван Видолов

гр. София
30.10.2019 г.